Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Рэктар універсітэта
Н.У.Карчэўская
10.01.2024 г.
Рэг. № ВД-40Пп/эвуч.

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ, МОДУЛЮ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ ПЕРАПАДРЫХТОЎКІ

АСНОВЫ ЭТНАГРАФІІ І ФАЛЬКЛОРУ

спецыяльнасць перападрыхтоўкі: 9-08-1013-01 Культурна-адпачынкавая дзейнасць
кваліфікацыя: арганізатар культурна-адпачынкавай дзейнасці
у адпаведнасці з прыкладным вучэбным планам па спецыяльнасці перападрыхтоўкі, зацверджаным 7 ліпеня 2023 г. № 25-13/34

Мінск, 2024

Распрацоўшчык праграмы:
Т.В.Валодзіна, прафесар кафедры культуралогіі і псіхолага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, доктар філалагічных навук, прафесар

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай культуралогіі і псіхолага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Пратакол пасяджэння ад 12.03.2024 № 5

саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Пратакол пасяджэння ад 28.03.2024 № 3

навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Пратакол пасяджэння ад 10.04.2024 № 4

УВОДЗІНЫ

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне, модулю “Асновы этнаграфіі і фальклору” (далей – вучэбная праграма) распрацавана для рэалізацыі адукацыйнай праграмы перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў, якія маюць сярэднюю спецыяльную адукацыю, у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 9-08-1013-01 “Культурна-адпачынкавая дзейнасць”, зацверджаным пастановай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь ад 06 ліпеня 2023 № 95.

Мэта вывучэння вучэбнай дысцыпліны: сфарміраваць у слухачоў сістэму ведаў аб структуры рытуальна-абрадавых комплексаў, сістэме жанраў беларускага фальклору, асаблівасцях сённяшняга бытавання вусна-паэтычнай творчасці.

Задачы вывучэння вучэбнай дысцыпліны:

набыццё і засваенне сучасных ведаў, развіццё прафесійных кампетэнцый з мэтай паспяховага ажыццяўлення творчай дзейнасці ў сваёй мясцовасці;

авалоданне арганізацыйнымі падыходамі выкарыстання этнакультурных традыцый беларускага народа ў прафесійнай дзейнасці;

ажыццяўленне прафесійнай самаадукацыі і асобаснага росту арганізатара культурна-адпачынкавай дзейнасці.

Метады навучання: тлумачальна-ілюстрацыйны, інфармацыйна-традыцыйныя – вербальныя і наглядныя; інтэрактыўныя – майстар-класы, гульнёвыя; камунікатыўныя.

Сродкі навучання: мультымедыйныя і камп’ютарныя сродкі навучання, відэаматэрыялы, метадычныя дапаможнікі.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СЛУХАЧОЎ

Вывучэнне зместу вучэбнай праграмы павінна забяспечыць фарміраванне спецыялізаваных прафесійных кампетэнцый, неабходных спецыялісту для

Ажыццяўлення відаў прафесійнай дзейнасці:

арганізацыйная дзейнасць;

выхаваўчая работа з насельніцтвам;

сцэнарна-праектная дзейнасць.

Выканання функцый прафесійнай дзейнасці:

ажыццяўленне інфармацыйнай, асветніцкай, рэкрэацыйнай і культурна-адукацыйнай дзейнасці сярод насельніцтва;

арганізацыя аматарскіх мастацкіх калектываў, клубаў па інтарэсах у адпаведнасці з культурнымі патрэбамі насельніцтва;

стварэнне неабходных умоў для задавальнення запытаў асобы ў засваенні каштоўнасцей культуры, патрэб грамадства і дзяржавы ў фарміраванні асобы ў кантэксце вольнага часу.

Рашэння задач пры выкананні функцый прафесійнай дзейнасці:

стварэнне ўмоў для развіцця і рэалізацыі творчых здольнасцяў

(магчымасцяў) насельніцтва, набыцця імі ведаў, уменняў і навыкаў у сферы культуры, побыту, здаровага ладу жыцця, арганізацыі культурнага вольнага часу (свабоднага часу) насельніцтва, атрымання актуальнай інфармацыі і прыкладных ведаў у розных галінах грамадскага жыцця;

садзейнічанне фарміраванню ў насельніцтва маральнай, прававой, экалагічнай, эстэтычнай і фізічнай культуры;

уцягванне насельніцтва ў працэс асветы, аматарскай творчасці і арганізацыі адпачынку і забаў;

распрацоўка і складанне праграм культурна-дасугавых мерапрыемстваў рознай накіраванасці;

правядзенне масавых тэатралізаваных свят і прадстаўленняў, народных гулянняў, абрадаў і рытуалаў у адпаведнасці з мясцовымі звычаямі і традыцыямі;

рэалізацыя напрамкаў выхаваўчай і ідэалагічнай работы з рознымі групамі насельніцтва;

вырашэнне сацыяльна значных задач з рознымі групамі насельніцтва;

вывучэнне, абагульненне, прапаганда, распаўсюджванне і ўкараненне перадавога вопыту работы ўстаноў, якія забяспечваюць арганізацыю культурнага адпачынку (вольнага часу) насельніцтва.

КАМПЕТЭНЦЫІ, ЯКІЯ ФАРМІРУЮЦЦА

Слухач, які засвоіў змест вучэбнай дысцыпліны "Асновы этнаграфіі і фальклору", павінен валодаць наступнымі спецыялізаванымі прафесійнымі кампетэнцыямі:

СП 4. Ведаць гісторыю фарміравання беларускага этнасу, структуру рытуальна-абрадавых комплексаў, сістэму жанраў беларускага фальклору, асаблівасці ўзаемаадносін абрадавай практыкі і абрадавай паэтыкі;

СП 5. Умець выкарыстоўваць у прафесійнай дзейнасці этнакультурныя традыцыі беларускага народа.

У адпаведнасці з прыкладным вучэбным планам па спецыяльнасці перападрыхтоўкі агульная колькасць вучэбных гадзін, адведзеная на вывучэнне зместу вучэбнай дысцыпліны – 36, працаёмкасць складае 1 заліковую адзінку (крэдыт).

Згодна з вучэбным планам па спецыяльнасці перападрыхтоўкі размеркаванне вучэбных гадзін па відах заняткаў у завочнай форме атрымання адукацыі: лекцыі – 12, практычныя заняткі – 4, круглыя сталы, тэматычныя дыскусіі – 2, самастойная праца – 18.

ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
вучэбнай дысцыпліны, модуля

Найменні раздзелаў модуляў, дысцыплін, тэм і формаў бягучай, прамежкавай атэстацыі	Колькасць вучэбных гадзін										Этапы	Кафедра (цыклавая камісія)
	усяго	размеркаванне па відах заняткаў										
		аўдыторныя заняткі								самастойная работа		
		лекцыі	практычныя заняткі	семінарскія заняткі	круглыя сталы, тэматычныя дыскусіі	лабараторныя заняткі	дзелавыя гульні	трэнінгі	канферэнцыі			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РАЗДЕЛ І ТРАДЫЦЫЙНАЯ КУЛЬТУРА БЕЛАРУСАЎ	**22**	**8**	**2**		**2**					**10**	**1**	Кафедра культуралогіі і псіхолага-педагагічных дысцыплін
Тэма 1.1. Гісторыка-культурныя рэгіёны Беларусі: характэрныя асаблівасці матэрыяльнай і духоўнай культуры	6	2								4	1	
Тэма 1.2. Міфапаэтычная мадэль свету беларусаў	8	4			2					2	1	
Тэма 1.3. Традыцыйны беларускі каляндар: гісторыя фарміравання, дыялог культур, сістэма сацыякультурных каштоўнасцей	8	2	2							4	1	
РАЗДЕЛ ІІ ФАЛЬКЛОР У ЯГО ЖАНРА-ВІДАВЫХ І АБРАДАВЫХ КОМПЛЕКСАХ	**14**	**4**	**2**							**8**	**1**	
Тэма 2.1. Сямейна-родавыя абрады: радзіны (хрэсьбіны), вяселле, пахавальна-памінальныя рытуалы	8	2	2							4	1	
Тэма 2.2. Жанравы склад беларускага фальклору	6	2								4	1	
Форма бягучай атэстацыі (пры неабходнасці з указаннем раздзела, тэмы)	–										–	
Форма прамежкавай атэстацыі па вучэбнай дысцыпліне	**Залік**										**1**	

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

РАЗДЗЕЛ І
ТРАДЫЦЫЙНАЯ КУЛЬТУРА БЕЛАРУСАЎ

Тэма 1.1. Гісторыка-культурныя рэгіёны Беларусі: характэрныя асаблівасці матэрыяльнай і духоўнай культуры (6 гадзін, з іх: лекцыя – 2, самастойная работа – 4)

Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны. Паазер'е. Падняпроўе. Цэнтральная Беларусь. Панямонне. Усходняе і Заходняе Палессе. Разнастайнасць культурнага ландшафту. Багацце беларускай традыцыйна-бытавой культуры. Прыстасаванасць народнай культуры і побыту да мясцовых экалагічных і гістарычных умоў. Рэгіянальныя і лакальныя варыянты народнай культуры. Агульныя рысы народнай культуры сумежных зон. Гістарычныя змены ў культурным ландшафце і геаграфіі рэгіёнаў. Роля рэк як гістарычных шляхоў зносін і кампанентаў ландшафту.

Народнае жыллё, промыслы і рамёствы.

Народная кухня.

Пералік заданняў для самастойнай работы

Заданне (4 гадзіны)

З выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры вывучыць наступныя пытанні:

1. Гісторыка-этнаграфічныя рэгіёны Беларусі.
2. Характарыстыка аднаго з рэгіёнаў адпаведна свайму месцу пражывання/працы.
3. Народная кухня беларусаў у сённяшнім свеце.

Літаратура для самастойнага вывучэння

1. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 тамах і 10-і кнігах. 2001–2013. Адпаведна свой рэгіён.
2. Цітоў, В. С. Этнаграфічная спадчына: Беларусь: Краіна і людзі / В. С. Цітоў. – 2-ое выд. – Мн. : Беларусь, 2001. – С. 55–136.

Тэма 1.2. Міфапаэтычная мадэль свету беларусаў (8 гадзін, з іх: лекцыя – 4; круглы стол – 2, самастойная работа – 2)

Міфалогія як форма светапогляду даўніх беларусаў. Касмаганічныя ўяўленні, міфалагемы (агню, вады, зямлі, паветра). Камунікатыўная прырода дачыненняў чалавека і свету. Міфалогія жытла ў беларускай традыцыйнай культуры. Сімволіка жывёл і раслін у міфалагічных уяўленнях.

Паняцце сакральнай геаграфіі, месцы святыя, культавыя. Шанаванне прыроды і гарманічныя ўзаемаадносіны з ёй як вытворная прынцыпы традыцыйнага светаразумення. Веды і звычаі, датычныя прыроды і Сусвету. Дахрысціянскія вытокі і сучасныя народна-хрысціянскія формы ўшанавання крыніц, камянёў, прошчаў.

Сістэма беларускай народнай медыцыны: праблемы суадносінаў рацыянальнага і сімвалічнага. Знахарства ў посттрадыцыйным грамадстве: узровень захаванасці, функцыянальнасць і калектыўныя стэрэатыпы.

Пытанні для абмеркавання на круглым стале

1. Сістэма святых мясцін у вашай мясцовасці і асаблівасці іх ушанавання.
2. Традыцыйныя веды аб раслінным і жывёльным свеце і іх укаранёнасць у сучасным жыцці.
3. Роля народнай медыцыны ў жыццезабеспячэнні сучаснай вёскі і горада.

Пералік заданняў для самастойнай работы

Заданне (2 гадзіны)

З выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры вывучыць наступныя пытанні:

1. Дахрысціянскія ўяўленні нашых продкаў.
2. Сімволіка жывёл і раслін у міфалагічных уяўленнях.
3. Святыя месцы вашай мясцовасці і дзейнасць устаноў культуры.

Літаратура для самастойнага вывучэння

1. Валодзіна, Т. В. Святыя крыніцы Беларусі / У. А. Лобач, Т. В. Валодзіна. – Мінск : Беларуская навука, 2016. – С. 5–29.

2. Трошкі бліжэй да Сонца, трошкі далей ад Месяца: беларуская народная філасофія / Т. В. Валодзіна [і інш.] ; уклад. і агул. рэд.: І. М. Дубянецкая, С. І. Санько ; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т філасофіі. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 40–182.

Тэма 1.3. Традыцыйны беларускі каляндар: гісторыя фарміравання, дыялог культур, сістэма сацыякультурных каштоўнасцей (8 гадзін, з іх: лекцыя – 2, практычны занятак – 2, самастойная работа – 4)

Каляндарныя святы і абрады як складаны культурны комплекс, у якім спалучаюцца практычны вопыт і рэлігійна-магічныя вераванні. Сістэма ўпарадкавання часу, каляндарныя сезоны, цыклы, перыяды. Архаічны змест каляндарнай звычаёвасці, міфалогія і прагматыка свята. Кардынальныя для каляндарнай абраднасці ідэі магічнага стымулявання прыроднага парадку і падтрымання неабходнай раўнавагі ў адносінах з наваколлем. Царкоўна-хрысціянскі каляндар як маркер святочнага часу. Святы пастаянныя і рухомыя, прысвяткі.

Культ продкаў – структураўтваральны прынцып традыцыйнага календара.

Зімовы цыкл каляндарна-абрадавай паэзіі. Куцця і Дзяды. Феномен калядных “хаджэнняў” і “ваджэнняў”. Рытуальныя калядныя гульні і іх паэзія (“Жаніцьба Цярэшкі”, “Яшчур” і інш). Калядныя варожбы.

Веснавы цыкл каляндарна-абрадавай паэзіі. Масленічныя песні. Гуканне вясны. Асноўныя матывы, рытуальна-міфалагічны змест і паэтыка вяснянак. Валачобныя песні. Веснавыя карагодныя і гульнёвыя песні. Юраўскія песні. Песні абраду ваджэння і пахавання “стралы”. Траецкія, куставыя і майскія песні.

Русальныя песні, іх арэал.

Летні цыкл каляндарна-абрадавай паэзіі. Склад летніх песень (купальскія, пятроўскія, касецкія, жніўныя песні). Адметнасць талочных песень. Вобразы талакі і гаспадароў.

Восеньскі цыкл каляндарна-абрадавай паэзіі. Восеньскія каляндарныя песні – адметная асаблівасць беларускага фальклору. Прыродны, працоўны, бытавы кантэксты восеньскіх песень. Прадзільныя (піліпаўскія) песні.

Пералік заданняў для самастойнай работы

Заданне (4 гадзіны)

З выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры вывучыць наступныя пытанні:

1. Каляндарныя абрады і святы: цыклы, структура, каштоўнасці.
2. Прадуцыравальная магія і шанаванне продкаў.
3. Каляндарныя песні, ігрышчы, карагоды.

Літаратура для самастойнага вывучэння

1. Валодзіна, Т. В. "Ядраное жыта гаспадара кліча…": каляндарны год у абрадах і звычаях / Т. В. Валодзіна, Т. І. Кухаронак. – Мінск : Беларуская навука, 2015. – С. 5–10, 17–303.
2. Кірчук, І. І. Кветка Перуна : каляндарна-абрадавы даведнік / І. Кірчук, К. Кірчук. – Мінск : НПП Регула, 2022. – С. 15–27.
3. Ляшкевіч, А. І. Традыцыйны каляндар : нарысы / А. І. Ляшкевіч. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 9–131.

РАЗДЗЕЛ ІІ
ФАЛЬКЛОР У ЯГО ЖАНРА-ВІДАВЫХ І АБРАДАВЫХ КОМПЛЕКСАХ

Тэма 2.1. Сямейна-родавыя абрады: радзіны (хрэсьбіны), вяселле, пахавальна-памінальныя рытуалы (8 гадзін, з іх: лекцыя – 2, практычны занятак – 2, самастойная работа – 4)

Этнадэмаграфічныя працэсы. Гісторыя беларускай сям'і: традыцыі і сучаснасць. Тыпы і структура сям'і. Радавод і сістэма сваяцтва. Сямейныя традыцыі і народная педагогіка. Сацыяльныя і рэгіянальныя асаблівасці сям'і, сямейных звычаяў і абрадаў.

Сямейна-радавыя, рытуальна-абрадавыя комплексы: радзіны, вяселле, пахаванне. Пахавальная абраднасць у гісторыі культуры. Семантыка і сімволіка пахавальнай абраднасці. Мемарыяльныя помнікі і знакі, іх сакральна-этычныя, выхаваўчыя і этнакультурныя функцыі. Этнаканфесійныя і рэгіянальныя асаблівасці пахаванняў. Культ продкаў.

Адзенне як своеасаблівы пашпарт чалавека. Утылітарна-практычныя, этнакультурныя, эстэтычныя, абрадавыя функцыі адзення. Семантыка і сімволіка асобных частак адзення.

Пералік заданняў для самастойнай работы

Заданне (4 гадзіны)

З выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры вывучыць наступныя пытанні:

1. Жыццёвы шлях чалавека ў абрадах і звычаях.

2. Сямейныя традыцыі, народная педагогіка, пахавальна-памінальны комплекс у сённяшнім жыцці.

3. Развіццё і сімволіка адзення ў жыццёвым цыкле чалавека.

Літаратура для самастойнага вывучэння

1. Трошкі бліжэй да Сонца, трошкі далей ад Месяца: беларуская народная філасофія / Т. В. Валодзіна [і інш.] ; уклад. і агул. рэд.: І. М. Дубянецкая, С. І. Санько ; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т філасофіі. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 267–292.

Тэма 2.2. Жанравы склад беларускага фальклору (6 гадзін, з іх: лекцыя – 2, самастойная работа – 4)

Пазаабрадавы фальклор: празаічныя жанры (казка, паданне, легенда); балады. Народная лірыка (сацыяльна-бытавыя песні, любоўныя песні, сямейна-бытавыя песні, прыпеўка). Малыя фальклорныя жанры: прымаўкі; прыказкі; загадкі; прыкметы і павер'і. Драматычныя тэксты і дзеянні: гульні, карагоды; сцэнкі, п'есы.

Пералік заданняў для самастойнай работы

Заданне (4 гадзіны)

З выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры вывучыць наступныя пытанні:

1. Народная песня як выказнік душы і менталітэту народа.

2. Песня аўтэнтычная і самадзейная творчасць.

3. Карагодная культура беларусаў.

Літаратура для самастойнага вывучэння

1. Беларускі фальклор : энцыклапедыя : у 2 т. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2005. – Т. 1. – С. 477–481, 606–609. – Т. 2. – С. 17–20, 389–392.

2. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 тамах і 10-і кнігах. 2001-2013. Адпаведна свой рэгіён.

КАНТРОЛЬ І АЦЭНКА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Праверка вынікаў самастойнай работы слухачоў ажыццяўляецца выкладчыкам падчас правядзення практычных заняткаў, круглых сталоў і прамежкавай атэстацыі слухачоў.

Пытанні і заданні па тэматыцы самастойнай работы ўключаюцца ў матэрыялы для прамежкавай атэстацыі слухачоў.

Форма прамежкавай атэстацыі слухачоў па вучэбнай дысцыпліне “Асновы этнаграфіі і фальклору” – залік, які праводзіцца па пытаннях да заліку ў вуснай форме на 1 этапе навучання.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ ПРАМЕЖКАВАЙ АТЭСТАЦЫІ СЛУХАЧОЎ

ПЫТАННІ ДА ЗАЛІКУ

1. Рэгіянальны падзел этнічнай тэрыторыі. Геаграфічнае размяшчэнне рэгіёнаў.
2. Асаблівасці традыцыйна-бытавой культуры ў розных рэгіёнах Беларусі.
3. Паняцце “фальклор” і яго разнавіднасці.
4. Матэрыяльная культура беларусаў.
5. Асаблівасці духоўнай культуры беларусаў.
6. Шляхі фарміравання, архітэктоніка і семантыка традыцыйнага календара.
7. Культ продкаў – структураўтваральны прынцып традыцыйнага календара.
8. Паходжанне абрадаў, прысвечаных асабістаму жыццю чалавека.
9. Сацыяльныя і рэгіянальныя асаблівасці сям’і, сямейных звычаяў і абрадаў.
10. Новы год у вусным народна-паэтычным календары беларусаў.
11. Зімовыя абрады і песні.
12. Хрысціянскі складнік каляднай абраднасці. Ражство і Вадохрышча.
13. Святы і каляндарна-абрадавая паэзія веснавога перыяду.
14. Паэзія і абраднасць лета.
15. Восеньскія песні і абраднасць.
16. Радзінная і хрэсьбінная абраднасць і паэзія.
17. Вясельная паэзія. Асаблівасці мастацкіх вобразаў і паэтычнай мовы вясельнай паэзіі.
18. Хаўтурныя галашэнні. Дзяды.
19. Вяселле: абраднасць і песні.
20. Пахавальныя і памінальныя абрады.
21. Пазаабрадавая паэзія: песні пра каханне, сямейна-бытавыя песні, балады і жорсткія рамансы.
22. Пазаабрадавая паэзія: жартоўныя песні, прыпеўкі, карагодныя, танцавальныя і гульнёвыя песні.
23. Казкавая проза.
24. Легенды, паданні, вусныя апавяданні, быліčкі.
25. Выслоўі, загадкі, прыказкі і прымаўкі, прыкметы і павер’і.
26. Замовы і народная медыцына.
27. Святыя мясціны маёй мясцовасці.
28. Традыцыйныя веды як сродак спазнання свету і чалавека ў ім.
29. Арганізацыя і задачы фальклорна-этнаграфічнай экспедыцыі.
30. Уяўленні пра знахарства і яго развіццё ў сённяшнім свеце.
31. Адзенне як своеасаблівы пашпарт чалавека.
32. Асаблівасці і роля народнай кухні беларусаў.

Абмеркаваны і адобраны на пасяджэнні кафедры культуралогіі і псіхолага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў». Пратакол пасяджэння ад 12.03.2024 № 5.

ПЕРАЛІК НЕААБХОДНЫХ ВУЧЭБНЫХ ВЫДАННЯЎ

Асноўная літаратура

1. Ляшкевіч, А. І. Традыцыйны каляндар : нарысы / А. І. Ляшкевіч. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 5–315.
2. Трошкі бліжэй да Сонца, трошкі далей ад Месяца: беларуская народная філасофія / Т. В. Валодзіна [і інш.] ; уклад. і агул. рэд.: І. М. Дубянецкая, С. І. Санько ; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т філасофіі. – Мінск : Беларуская навука, 2022. – С. 40–182, 267–292.

Дадатковая літаратура

3. Беларускі фальклор : энцыклапедыя : у 2 т. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2005. – Т. 1. – С. 477–481, 606–609.
4. Беларускі фальклор : энцыклапедыя : у 2 т. / рэдкал.: Г. П. Пашкоў [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2006. – Т. 2. – С. 17–20, 389–392.
5. Валодзіна, Т. В. “Ядраное жыта гаспадара кліча…”: каляндарны год у абрадах і звычаях / Т. В. Валодзіна, Т. І. Кухаронак. – Мінск : Беларуская навука, 2015. – С. 5–343.
6. Валодзіна, Т. В. Святыя крыніцы Беларусі / У. А. Лобач, Т. В. Валодзіна. – Мінск : Беларуская навука, 2016. – С. 5–29.
7. Кірчук, І. І. Кветка Перуна : каляндарна-абрадавы даведнік / І. Кірчук, К. Кірчук. – Мінск : НПП Регула, 2022. – С. 15–27.
8. Лобачевская, О. А. Белорусский народный костюм: крой, вышивка и декоративные швы / О. А. Лобачевская, З. Зимина. – 4-е изд. – Минск : Беларуская навука, 2022. – С. 10–25.
9. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / А. М. Боганева [і інш.] ; аўт. ідэі Т. Б. Варфаламеева ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2006. – Т. 3 : Гродзенскае Панямонне : у 2 кн. – Кн. 2. – С. 20–33, 273–309.
10. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / А. М. Боганева [і інш.] ; ідэя і агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2011. – Т. 5 : Цэнтральная Беларусь : у 2 кн. – Кн. 2. – С. 13–204, 539–589.
11. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / А. М. Боганева [і інш.] ; ідэя і агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2013. – Т. 6 : Гомельскае Палессе і Падняпроўе : у 2 кн. – Кн. 2. – С. 28–123, 841–856.
12. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / аўт. кал. : Т. Б. Варфаламеева (навук. кір. і скл.). – Мінск : Беларус. навука, 2001. – Т. 1 : Магілёўскае Падняпроўе. – С. 9–360, 697–710.
13. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / В. І. Басько [і інш.] ; ідэя і агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2008. – Т. 4 : Брэсцкае Палессе : у 2 кн. – Кн. 1. – С. 11–422.
14. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / В. І. Басько [і інш.] ; ідэя і агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2010. – Т. 5 : Цэнтральная Беларусь : у 2 кн. – Кн. 1. – С. 12–674.
15. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / В. І. Басько

[і інш.] ; аўт. ідэі Т. Б. Варфаламеева ; агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2006. – Т. 3 : Гродзенскае Панямонне : у 2 кн. – Кн. 1. – С. 11–538.

16. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / Т. Б. Варфаламеева, А. М. Боганева, М. А. Козенка [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2004. – Т. 2 : Віцебскае Падзвінне. – С. 12–434, 539–713.

17. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў : у 6 т. / Т. В. Валодзіна [і інш.] ; ідэя і агул. рэд. Т. Б. Варфаламеевай. – Мінск : Вышэйшая школа, 2012. – Т. 6 : Гомельскае Палессе і Падняпроўе : у 2 кн. – Кн. 1. – С. 12–636.

18. Цітоў В. С. Этнаграфічная спадчына: Беларусь: Краіна і людзі / В. С. Цітоў. – 2-ое выд. – Мн. : Беларусь, 2001. – С. 55–136.

Нарматыўныя прававыя акты

1. Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс] // М-ва культуры Рэсп. Беларусь. – Рэжым доступу: http://kultura.gov.by. – Дата доступу: 12.02.2024.